

GAZETA LWOWSKA

W Poniedziałek

N^{ro}. 94.

14. Sierpnia 1839.

Wiadomości krajowe.

Z Wiednia dnia 1. Sierpnia. — Aby zapewnić sobie zupełnie środki, których wymaga uchwalone prawidła do wyciągnięcia z obiegu pieniędzy papierowych, stosownie do zezwolenia Jego C. Mości, zawartą została ugoda z PP. Dawidem Parish i S. M. Rothschild o podniesienie summy 37,500,000 ZR. w monecie konwencyynej.

Podług więc tej ugody, wydany zostanie wspomnianym PP. Kontrahentom główny zapis długu podług osobnego formularza; a począwszy od 1. Stycznia 1821 oddana będzie odpowiednia liczba obligacyi przeznaczonych na przedarż i przynoszących procenta również podług osobnych formularzy. Za któremi obligacyjami stosownie do umowy spłacane będą kapitały i nagrody (praemia) przez losowanie wedle planu osobno tym końcem wydrukowanego.

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

W Aux-Cayes na wyspie St. Domin-go rozeszła się wiadomość, że miasto Caracas w Wenezueli zapadło się przez straszne trzęsienie ziemi. (Jak wiadomo miasto to nieszczęśliwie spustoszone już było podobnie w roku 1812 w pierwszy Czwartek po Zielonych Świątkach, przyczem wiele ludzi utraciło życie.)

Hiszpania.

Król wyrokiem swoim wydanym pod d. 30. Czerwca b. r. rozkazuje, aby amnestya udzielona Anglo-Amerykanom i Francuzom będącym w służbie powstańców Prowincy Amerykańsko-Hiszpańskich a wziętym w niewolę nie rozciągała się na Anglików, którzy pozniej we dwa miesiące począwszy od 3. Lipca 1819 weszli w służbę pomienionych powstańców, ponieważ pótym dniu ogłoszony został wszędzie bil parlamentowy zabraniający wciągania do służby obcey.

Innymi różnymi wyrokami, zaleca Król zupełne wykonanie wielkiej liczby wyroków, wydanych przez zwyczajne i nadzwyczajne Stany (*Cortes*), a które dotąd nie miały skutku. Najważniejszymi z tych są: 1.) wyrok zaprowadzający order Narodowy San Fernando; 2.) polecający urządzenie wewnętrzne Rady Stanu i najwyższego Sądu; 3.) znoszący inkwizycyę i wszystkie inne sądy względem wyznania i nakazujący zburzenie ściągających się do tego godeł i pomników; 4.) wyrok zastrzegający jedynie Królowi tytuł: Najjaśniejszego i oznaczający mu rocznego dochodu na utrzymanie Dworu 40,000,000 realów; 5.) wyrok, którym wszystkie inne urzędy Deputowanych Stanów (*Cortes*) podczas trwania posiedzeń są zawieszane; 6.) zaprowadzający wolność prassy i tak nazwane Junty cenzuralne (Junty te nie pełnią uprzednio obowiązku cenzury, lecz są rodzajem sądu rozstrzygającego przewinienia względem prassy); 7.) wyrok objaśniający dokładnie artykuły Konstytucyi względem Rejencyi podczas małoletności Króla i oznaczający sposoby przeniesienia najwyższej Władzy od Rejenta na Króla mającego zupełne lata; 8.) nakoniec wyrok Stanów (*Cortes*) z d. 23. Czerwca 1812; mocą którego S. Teresa ogłoszona jest patronką Hiszpanii. Jeden z owych wyroków, którym Król nadał moc, zakazuje także, aby nie przedrukowywano Konstytucyi bez wyraźnego na to pozwolenia.

Na posiedzeniu Stanów (*Cortes*) z d. 11. Lipca, Sekretarz Stanu Wydziału spraw zewnętrznych Don Evaristo przeczytał stan stosunków Hiszpanii z Mocarstwami postronnemi; podobne przedstawienie odczytał Minister co do spraw wewnętrznych. — D. Moreno Guerra uczynił przełożenie, aby zbiegłym do Francyi Hiszpanom tak zwanym Józefinistom dozwolnić powrotu do Kraju i używania wszystkich praw towarzyskich, ponieważ wpływ Bonapartego do Hiszpanii nie istnieje. — D. Tapia zrobił wniosek do tymczasowego prawa przeciwko nadżyciu wolności prassy.

Na posiedzeniu z d. 12. Biskup z Mechoacan D. Manuel Abad y Queipo podał o uwolnienie siebie od znajdowania się na posiedzeniach Stanów z powodu głuchoty i żądał by miejsce jego zastąpił D. Lorenzo Ribera. — Jenerał Quiroga żądał od Ministra Woyny wyjaśnienia zatargów zaszłych na d. 8. Marca w koszarach gwardyi Królewskiej, przyczem jeden człowiek utracił życie. — D. Martinez de la Rosa przełożył uchwalenie środków przeciwko rozbojnikom czyniącym niebezpieczne goścince. — Minister Prowincy zamorskich przeczytał przedstawienie stanu osad Hiszpańskich, zawierające po między innymi i to uwiadomienie, iż podług dotychczas nadeszłych doniesień, wiadomość o przywróceniu Konstytucyi Stanów (*Cortes*) radośnie przyjęta została i że jest nadzieja przedkiego pokoju w całej Ameryce. — D. Miguel Segundo Molineo uskarża się na powstawania dziennika przeciwko wielu Deputowanym, wychodzącego pod tytułem: *La Ley*. — D. Martinez de la Rosa mówił przy tej okoliczności, aby wyuzdaniu prassy prawne oznaczyć granice; atoli ponieważ już pierwej uczyniony podobny wniosek przez D. Tapia, więc na przełożenie D. Molineos, nie głosowano.

Wielka Brytania i Irlandya.

Dnia 18. Lipca w Izbie Wyższej, przełożone przez Lorda Sidmoutha powtórne odczytanie projektu prawa o cudzoziemcach, przyjęte zostało w Izbie bardzo nieliczney większością 17 głosów przeciwko 7. Lord Holland oświadczył się przeciwko temu bilowi w długiej i mocney mowie, a pomiędzy innymi i z tego powodu, że świadkowie obcy mianowicie Poddani Austriacy, którzy w istniejącej sprawie mogliby na stronę Królowy świadczyć, byłiby odstraszeni od udania się do Anglii i mocą tego byli mogliby być oddaleni z kraju, przez co gdyby takowe osoby ściągnięty na siebie niełaske Rządu Austriackiego może czynnością iako „cnotliwą i godną zastugi“ (*probably by some virtuous and meritorious act*) popadliby w ręce swych głównych nieprzyjaciół. Lord Holland mówi tutaj szczególnie o Austrii pomimo ścisłych związków z Anglią, „ponieważ po wszystkie czasy iak historia uczy zawsze Austriya wystawiana była do wykonania tego, co było złem, aciemieżającym i wierałomnem.“ *)

Wniosek Lorda Sidmoutha wspierał Lord Liverpool, który przy końcu mowy z wyrazem niechęci naganiał potwarze Lorda Holland, przywiedzione przeciwko Rządowi Austriackiemu. — Rządowi dla którego Anglii szczególniejsze ma obowiązki, Rządowi który w ciągu dwudziestoletniej woyny ani na chwilę wyjąwszy wielkiej potrzeby, nie ustępował z placu boju, a zawsze nappierwey na tym stawał: a to, albo żeby dobił się swoich praw, lub cudzych bronił. Że tak nieuważny krok przedsięwzięto przeciwko temu Rządowi, więc tym bardziej żalić się powinien, ponieważ Angliya wszystkich swoich z obowiązków względem Anglii dopełniała wiernie i ściśle iako Mocarstwo sprzymierzone; sądziłby przeto, że wykroczy przeciwko swojej powinności i sprawiedliwości, gdyby twierdzenia zacnego Lorda zostawił bez odpowiedzi.

Dnia 18. Lipca P. Wallace podał w Izbie Niższej ważne zdanie sprawy Wydziału wyznaczonego do rozstrząśnienia istniejącego ograniczenia handlu, i rzekł: „Wydział jest tego zdania, iż każde ograniczenie i uciesnienie handlu jest złem i tylko wtedy jest do usprawiedliwienia, kiedy uważane być może iako pomocny środek polityczny, że gdy tym czasem, kiedy nas traktaty nie obowiązują i kwitnienie manufaktur, trwałości owych ograniczeń nie wymaga, zatem i wiedney chwili powinny być usunięte, jeżeli istnienie owych iako środka pomocnego politycznego nie jest więcej potrzebą. Pierwszy ważny punkt, który Wydział rozstrząsał, jest nasz Systemat żeglugi. Co się dotyczy Azyi i Afryki, produkta tych części świata podług terażniejszego naszego systematu tylko na okrętach Angielskich powinny być przywożone. Co się zaś dotyczy Europy, więc owe produkta wprowadzone być mogą po części na okrętach Angielskich, po części na okrętach tych Narodów, które takowe produkta wydają; z tego atoli wyłączone są różne artykuły tak Niemieckie iako i Niderlandzkie, których przywóz pod żadnym warunkiem nie może być

potwarze Lorda Holland przeciwko Austrii, a texta które ją właściwie dotyczyły, oznaczyły je punktami. Uznajemy i umiemy cenę względę zachowane dla Rządu sprzyjańcionego, a nawet dla każdego; rozumiemy jednak, że lepiej nie potrafiliśmy uczcić niecných wyrazów zacnego Lorda, których nie wdrygał się wyrzec w Senacie Angielskim, iak kiedy je w Stolicy Cesarstwa Austriackiego w naszej gazecie potwarzamy.

Przypisek Dostrzegacza
Austriackiego.

*) Wiele gazet zagranicznych udzielających wyciątkowo powyższych rozpraw, wahało się umieścić

dozwolony. Ograniczenie to wedle uwagi Wydziału nie jest potrzebne ani sprawiedliwe i ten poleca odmianę prawa żeglugi tak dalece, aby wszystkie artykuły ze wszystkich części świata, rozumi się na okrętach Angielskich wprowadzane być mogły. Drugi punkt mówiący za Wydziałem był handel przechodowy, i jeżeli jest życzeniem prawodawstwa wspierać go i Anglię przetrzymać na główny skład towarów i powszechną światu targowicę, nie podobieństwem prawie jest nadadź mu za nadto wielką rozciągłość przez zniesienie ograniczeń. Z tego powodu Wydział wnosi, aby wszystkie towary, płody wszystkich krajów czyli to surowe lub wyrobione, wolny miały wchód i wychód wszędzie wyjąwszy nasze własne osady. Nierozumi atoli pod temi Wydział, płótna, i ważne powody skłoniły go do utrzymania ograniczeń istniejących względem handlu płóciennego. Złe, które Wydział życzy sobie widzieć zmniejszonym, jest bezprzykładne mnóstwo praw dotyczących handlu. Pewno pismo ulotne wyrachowało je w roku 1815 na 1500, z których było 1110 do codziennego użycia; do tych przydano znowu w ciągu lat 5 tyle nowych, iż nie jestem w stanie oznaczenia liczby istniejących teraz praw handlowych. Zważając, że najmniejsze uchybienie prawa pociąga za sobą konfiskatę okrętu i ładunku, łatwo się przekonać, w iak trudnem położeniu znajduie się nieraz kupiec i wiele nie raz przeszkód doznawać musi jego duch przedsiębiorczy. Życzeniem jest Wydziału, aby zalecone odmiiany nie zaraz, lecz stopniowo nabierały swej mocy, aby interes żądne go stanu nie był zagrożonym, i aby gwałtowna działalność nowego prawa nie przyprawiła go o szkodę. Skutki tych zmian dopiero z czasem poczuć się mogą; lecz to jest właśnie cena, którą kray opłacić się musi dla tego, że tak długo był wierny terazniejszemu tyle niedoskonałemu systematowi. Gdyby nie którzy z zacnych Panów byli tego zdania, że badania Wydziału powinny być bardziej obywatelskie, powiadam na to, iż pomienione zalecenia Wydziału są naywiększej wagi; ważność ta powiększy się tem bardziej, jeżeli szanowni Panowie uważać będą te odmiiany, iako krok pierwszy do odstąpienia od systematu dotąd przestrzegane go, i przyjęcia na jego miejsce rozciąglejszego i liberalniejszego dla obcych Ludów. Od niejakiiego czasu jest to dla nas nie iako zarzutem obcych Narodów, że nasze kupieckie systema umyślnie tak urządzamy, aby ich handel ograniczyć i

że ku własnej obronie swojej zmuszone są używać prawa odwetu. Tymczasem spodziewać się mogę, iż gdyby nas przymuszono do utrzymania dawnego systematu, czyli to ze względu wysokich opłat, czyli też dla nienaruszenia zawartych traktatów, że mówię weyrzą i w to, iż własną sprawę poświęcamy nietykalności naszych obowiązków, i że bardzo fałszywym jest wyobrażenie tych, którzy sądzą przez utrzymanie ograniczeń, nadadź handlowi naszemu stan bardziej kwitnący. Jakiegokolwiek wreszcie mogłyby być kroki, których dożycia stosownymi by sądziły obce Państwa, nie mogłyby przecież dłużej mówić i usprawiedliwiać się tym sposobem: „oto są postęпки o to przykład Anglii.“ Wnoszę nakoniec, aby zdanie sprawy złożone było Izbie na stole. — Pośród naygłośniejszych okłasków usiadł P. Wallace.

Dnia 19. Lipca były wielkie pokoie u Króla, na których Poseł Francuzki Xiążę Decazes złożył swoje listy wierzytelne.

Po skończonych pokojach wprowadzoną została Deputacja zjednoczonych Państw Wysp Jońskich składająca się z Senatorów Lavo i Petrizzopulo dla złożenia Jego Królewski Mości adresu życzenia z powodu Jego na Tron wstąpienia. Poźniej dał Król posłuchanie Deputacyi Katolików Irlandzkich i przyjął ją bardzo łaskawie.

Bankier Rothschild mianowany Jenerałnym Konsulem Austriackim w Zjednoczonych Królestwach Wielkiej Brytanii i Irlandyi potwierdzony został przez Króla.

Gazety Times i Poranna wyrażają nadzieie załatwienia sporu z Królową w dobrym sposobie, ponieważ Xiążę York rozmawiał w tej mierze z Królem bratem swoim. Gazety Ministeryjalne o tem milczą.

Mowią, że Królowa nacięła na sześć miesięcy tak zwany dom Brandenburgski (*Brandenburg-House*) położony nad Tamizą niedaleko Hammersmith, w którym mieszkała zmarła Margrabina Anspachska.

Skoro Lord Castlereagh będący na wsi w North-Cray dowiedział się o przybyciu Xiążęcia Decazes, oznaywił mu przez Lorda Clan-William, iż na d. 17. powróci do Londynu, i oznaczył nawet godzinę w której go zechce przyjąć. Xiążę udał się na d. 17. wieczor do Lorda Castlereagha mieszkającego w pałacu spraw zewnętrznych. Te goż samego dnia był na posiedzeniu Izby Niższej, lecz nie na galeryi ale pod tą i usiadł na ławce Członków Izby.

W Anglii budują teraz 17 okrętów wojennych.

Podług najnowszych listów odebranych z Calcuty tak dalece nadwątlone są siły Jeneralnego Gubernatora Margrabiego Hastings, iż lekarz radzi mu, aby powrócił do Anglii; lecz nie zdawał się nakłaniać do tej rady.

Francya.

D. 22. posiedzenia obu Izb zamknięte zostały przez odezwę Królewską.

D. 19. Lipca na radzie Ministeryjalnej uchwalono ostatecznie mającą być przedsięwziętą odmianę listy Prefektów. Goniec, który na d. 19. Lipca przywiózł pierwszą wiadomość Postowi Neapolitańskiemu w Paryżu Xięcia Castelcicala, o zaszytych w jego kraju odmianach w Rządzie, miał także listy Króla Neapolitańskiego do Xiężny Berry i Orleańskiej. Xięża i Xiężna Orleańska jeszcze tegoż samego wieczora udali się do Posta. Arcybiskup Paryzki i Minister Pasquier byli także u niego.

Kaplica w Nancy niegdy Stolicy Lotaryngii, w której pochowani są dawni Xiążęta Lotaryngii i Baru, odnowioną zostanie kosztem Jego Cesarskiej Mości Cesarza Austriackiego, wnuka po Cesarza Franciszka I., Xiążęciu Lotaryńskim. Xiążę Lotaryński Renatus II. odniósłszy zwycięstwo nad Karolem śmiałym w roku 1477. wybudował tę kaplicę razem z tamecznym kościołem. Pomniki w tej kaplicy zburzone zostały pod czas rewolucyi. Ludwik XVIII. przykładał się także do utrzymania tego Instytutu.

Włochy.

Podług wyroku z d. 9. Lipca zawidzianego przez nowego Ministra spraw wewnętrznych Hrabiego Zurlo, mianowaną została Kommissyia złożona z 5 osób, która przełożyć ma znowu innych 20 dla wybrania z nich dziesięć osób przez Następcę Tronu iako Jeneralnego Wikaryusza Królestwa, które połączone z owemi 5 stanowią Juntę tymczasową, w której ręce Król i Królowice iako wiadomo na d. 13. złożyli przysięgę na Konstytucyę. Oto są imiona Członków Kommissyji pięciu osób. Jenerał-Porucznik D. Giuseppe Parisi, Cav. D. Melchioro Delfico. Jenerał-Porucznik D. Florestano Pepe, Baron David Winpeare, i Cav. D. Giacinto Martucci.

Ze dwudziestu Członków przełożonych

przez wzwyz wspomnianą Kommissyję, wybrał Jeneralny Wikaryusz Królestwa dziesięć następujących osób: Cordosa Biskupa Kassano; Xięcia di Gallo; D. Giacinto Troyssi Jeneralnego Prokuratora naywyższego Sądu; Barona D. Felice Parilli, Jeneralnego Adwokata przytymże Sądzie; D. Angiolo Abbatemarco, Sędziego Trybunału cywilnego w Neapolu; Pułkownika D. Ferdinando Visconti, naczelnika biura topograficznego; D. Giovanni Russo, Pułkownika jazdy; Jenerała Porucznika Fardella; Xiążęcia di Campo Reale i Kapitana okrętowego Staiti; (trzy ostatni Sycyliyczyki.)

Dostrzegacz Austriacki z d. 4go Sierpnia umieścił w Niemieckiej gazety powszechny względem wypadków w Xięstwach Beneventu i Pontecorvo następujący list z Rzymu datowany pod d. 16go Lipca; który wiadomości względem tamecznego położenia rzeczy udzielone w numerze przeszłym gazety naszej zupełnie potwierdza: „D. 4. b. m. było powstanie w Pontecorvo, mieście Papiezkim w ówrodzie krainy Neapolitańskiego. Lekarz, Chyrurg i Aptekarz stanęli na czele rebelizantów; wraz z Kapitanem Casella wezwali na pomoc milicyę Neapolitańską i wypędzili Gubernatora. Na d. 5. wybuchło także powstanie w Beneventie; zabito trzech żandarmów na drodze; inni zaś od 30 do 40 będący na załodze cofnęli się do zamku, gdzie jest mieszkanie Papiezkiego Delegata Monsignora Olivieri. Powstańcami, którzy przywdzieli trzech kolorową kokardę i liczbę swoją do 7000 tysięcy podawali (klasa majątnych do tego nie należała) dowodził pewien Velianté Kommissarz wojenny bankrut. Delegat musiał ustąpić przemocy i d. 11. uczyniwszy formalną protestacyę opuścił Benevent. Karabiniery zawarli kapitulacyę z Veliantem, który podpisał się „Organizatorem Carbonaryuszów (Węglarzy) w Beneventie.“ Arcybiskup Kardynał Spinucci 82 letni starzec odmówił powstańcom śpiewania Te Deum; Velianté udał się do Neapolu i prosił o wcielenie Beneventu do tego Królestwa, lecz otrzymał nie pomyślną odpowiedz. Rząd Neapolitański wydał odezwę, w której nagania postępowanie Casella w Pontecorvo. Obadwa te Xięstwa nie mają odtąd żadnego Rządu i zostają w anarchii; do wiary podobna, że mieszkańcy upraszać będą łaski Papieża, abym nowego przysłał Gubernatora.“